

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33510
Nom: Salut i treball social
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 4,5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1311 - Grau Treball Social	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1311 - Grau Treball Social	Salut i Treball Social	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

LOPEZ ESPINOSA MARIA JOSE

RESUM

Els problemes socials i de salut actuals tenen una etiologia entrelaçada, sense cap frontera clarament definida, i requereixen una atenció integral a les persones, les famílies i la comunitat. Per això, els continguts de l'assignatura «Salut i Treball Social» van dirigits a reforçar l'enfocament interdisciplinari i busquen la transversalitat quant a les competències i habilitats. A més a més, es pretén de reforçar la destresa adquirida en els mètodes de treball social emprats en l'àmbit individual, familiar, grupal i comunitari. Tots ells enfocats a la pràctica professional que es realitza en les diverses institucions d'atenció a la salut, tant en l'atenció primària de salut com en l'atenció especialitzada hospitalària i de salut pública. En el nivell d'atenció primària, incloses les Unitats de Suport a aquesta, s'impulsa en especial el paper que desenvolupa el treball social en els processos de participació i d'intervenció comunitària en salut, i s'hi posa èmfasi en la importància de la coordinació sociosanitària, tal com subratlla l'OMS. En conclusió, amb l'assignatura es desitja promoure una visió crítica sobre aquells temes relacionats amb la salut pública i les polítiques socials i econòmiques que incideixen en el benestar i en la qualitat de vida de la població.

Al principi de l'assignatura s'estudia el **sorgiment de la salut pública i la configuració dels sistemes sanitaris** als països industrialitzats, la qual respon a un procés d'índole sociopolítica, de manera que les

estructures sanitàries resultants, destinades a satisfer les necessitats de la població en matèria de salut i malaltia, han anat variant en funció de la situació econòmica i política de cada país. S'hi ofereix una comparació dels models sanitaris (Bismarck, Beveridge, Friedman) i s'hi apunten les perspectives de futur, lligades al context internacional i del nostre entorn, en el qual s'estan implantant una sèrie de reformes en els sistemes sanitaris paral·leles al debat polaritzat al voltant de l'estat de benestar i al paper que ha de jugar l'estat en qüestió d'atenció sanitària després que es va promulgar la Directiva Bolkenstein. Per últim, s'hi fa un repàs de les recomanacions de l'OMS-OPS per a fer front als desafiaments d'ordre mundial, entre les quals es troben les estratègies d'actuació sostenible en política de Salut per a Tots en el segle XXI i els Objectius del Mil·leni.

A continuació, s'aborden les **bases teòriques i conceptuals de la Salut Pública**, les quals permeten d'introduir l'alumnat en la formulació actual de la disciplina de la salut pública. Mitjançant la teoria integral de la salut, s'analitza el concepte de salut-malaltia i el procés d'emmalaltir en la seua dimensió social, la qual cosa obliga a plantejar les condicions de vida i treball generades pel capitalisme i els elements ideològics que el configuren. No es pot comprendre d'una altra manera la dinàmica de canvi del patró epidemiològic (tant pel que fa a les **malalties transmissibles** com a les **no transmissibles**), els determinants socials, els riscos i els **problemes de salut de la comunitat** en el seu propi context històric i en el context de les noves formulacions de la salut internacional.

Seguidament, l'assignatura se centra en l'**Epidemiologia Social**, que és el mètode per a realitzar **estudis d'investigació en salut** en l'àmbit col·lectiu i poblacional. Cal familiaritzar-se, així, amb els fonaments de l'epidemiologia i amb conceptes elementals com ara raó, proporció, taxa, incidència, prevalença, tots ells imprescindibles per a comprendre la importància de la mesura en aquesta ciència. Els estudis epidemiològics ens permeten d'apropar-nos al coneixement de la situació de salut d'una població i esbrinar relacions causals entre els factors de risc i els efectes sobre la salut de la població, atenent la perspectiva de gènere i els biaixos que les investigacions introdueixen en aquest aspecte. Faciliten la investigació en salut els sistemes d'informació sanitària i altres fonts que nodreixen de dades la salut pública. A continuació es dedica un espai a l'anàlisi de la situació de salut.

Amb tot el bagatge anterior, s'està en disposició d'abordar els **principals problemes de salut d'índole comunitària** i la seua estreta interrelació amb la manera de producció existent en una societat, en un context històric determinat. Identificats els riscos comunitaris (mediambientals laborals, urbanístics, alimentaris, ideològics-culturals), poden plantejar-se mesures de protecció de la salut i de prevenció de la malaltia.

L'assignatura finalitza amb l'estudi de l'organització i el funcionament del **sistema públic de protecció de la salut** estatal i autonòmic, el qual constitueix una baula necessària per a introduir-se en els programes d'**intervenció en salut**, sobretot els que es desenvolupen en el nivell bàsic d'un Departament de Salut. Si bé

els més desenvolupats solen ser els programes d'àmbit individual i grupal (xiquet/a sa/na, salut escolar, dona, persones amb malaltia crònica, immunitzacions, educació per a la salut) cal incentivar els plans comunitaris de salut. És amb ells com el treball social adquireix un protagonisme rellevant i des d'on pot brindar una **atenció integral a la salut dels grups de població vulnerables**. Aquests plans requereixen un perfecte engranatge de coordinació sociosanitària.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Els que especifica el centre amb les restriccions de matrícula respecte a altres assignatures del pla d'estudis.

Per a un millor aprofitament de l'assignatura es recomana que l'alumnat dispose de coneixements bàsics previs de les assignatures relacionades a continuació:

- 33518 Història Social i Política Contemporània.
- 33512 Igualtat de Gènere i no Discriminació, per tal de conèixer i evitar les desigualtats en temes de Salut.
- 33519 Instruments i Tècniques d'Informació. Organització de l'Estudi i Documentació.
- 33501 Administració Social i Sistemes de Benestar

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Aplicar estratègies d'intervenció en treball social amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats per a ajudar-los en la presa decisions fonamentades sobre les seues necessitats, circumstàncies, riscos, opcions preferents i recursos.

Col·laborar eficaçment en equips de treball, assumint responsabilitats i funcions de lideratge i contribuint a la millora i desenvolupament col·lectiu.

Conèixer els mètodes i models de treball social per a intervenir amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats segons les necessitats i circumstàncies que tinguen.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que responguen a demandes socials, tenint en compte com a referent els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Definir propostes de resolució davant situacions de risc prèvia identificació i valoració de la naturalesa d'aquest.

Demostrar competència professional en l'exercici del treball social.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Establir relacions professionals a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.

Identificar els coneixements disciplinars necessaris per a l'anàlisi de la societat contemporània, l'estructura i la dinàmica d'aquesta, entre els quals s'inclou la complexitat dels fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària.

Identificar les metodologies d'intervenció en treball social per a la interacció, acompanyament i resolució de necessitats i situacions-problema amb persones, famílies, grups i comunitats.

Identificar situacions de risc pròpies de l'exercici professional a través de la planificació, revisió i seguiment d'accions orientades a això.

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àmbit de coneixement, per a respondre a les diverses necessitats professionals i socials.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Valorar les necessitats i opcions possibles per a orientar una estratègia d'intervenció des del treball social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. BASES TEÒRIQUES I CONCEPTUALS DE LA SALUT PÚBLICA. FUNCIONS ESSENCIALS DE LA SALUT PÚBLICA

Concepte actual de salut pública. La salut pública com a ciència i pràctica política. Funcions de la salut pública.

2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE LA SALUT PÚBLICA. MODELS SANITARIS

Condicions socials i polítiques en el sorgiment de la salut pública. Determinants de la conformació dels sistemes sanitaris. Concepte i objectius d'un sistema sanitari. Tipologia i models de sistemes sanitaris. Comparació entre els models.

3. LES TEORIES INTERPRETATIVES DEL PROCÉS DE SALUT-MALALTIA: ELS DETERMINANTS DE LA SALUT

Concepte de salut/malaltia. Dimensió objectiva i subjectiva de la salut. Definicions de salut. Factors determinants de la salut.

Bases teòriques de les malalties transmissibles. Concepte. La cadena epidemiològica. Mecanismes de control de les malalties transmissibles. Estructures d'emmalaltir relacionades amb el model transmissible.

Bases teòriques de les malalties no transmissibles. Concepte. Factors de risc. Estructures d'emmalaltir relacionades amb el model no transmissible.

4. EPIDEMIOLOGIA. TIPUS D'ESTUDIS I APLICACIONS EN L'ÀMBIT DEL TREBALL SOCIAL

Epidemiologia. Tipus d'estudis epidemiològics. Aplicacions de l'epidemiologia. La mesura en epidemiologia: raó, proporció i taxa. Prevalença i incidència. Epidemiologia descriptiva. Epidemiologia observacional. Epidemiologia experimental. Raonament epidemiològic. Sistema d'informació sanitària. Fonts d'informació en salut pública. Estudi comunitari de salut: fases i metodologia.

5. ELS PRINCIPALS PROBLEMES DE SALUT I EL SEU CONTROL

La contaminació atmosfèrica. La contaminació de l'aigua. La contaminació del sòl. Contaminació per agents químics. Riscs de l'habitatge per a la salut. El treball i la salut. L'alimentació com a problema de salut pública. Mesures de protecció de la salut i de prevenció de la malaltia. Desenvolupament sostenible.

6. ELS PROGRAMES DE SALUT SEGONS SECTORS I GRUPS DE POBLACIÓ

Etapes de la programació. Metes i objectius. Especificació dels objectius operatius. Identificació de les activitats i de llurs interrelacions. Identificació de recursos per a la realització de cada activitat. Assignació de responsabilitat per a cada activitat. Elaboració d'un manual de procediment. Consideracions estratègiques en la implantació de programes. Els programes bàsics del Departament de Salut. Programes d'educació per a la salut. Programa d'immunitzacions. Programa del xiquet/xiqueta sa/na. Programa de salut escolar. Programa de la dona. Programes de malalties cròniques. Programa d'alimentació i nutrició. Els plans comunitaris de salut.

7. L'ATENCIÓ INTEGRAL ALS GRUPS VULNERABLES. PROCESSOS DE VALORACIÓ I D'ATENCIÓ. ELS SISTEMES DE REGISTRE

Atenció integral a la salut. Instruments per a l'atenció dels problemes de salut de la població. Els exàmens de salut. La visita domiciliària. Els estudis de família. Les consultes programada, per demanda i urgent. Escalles de valoració social i sanitària. Sistemes de registre.

8. LA COORDINACIÓ SOCI-SANITÀRIA: MODELS, INSTRUMENTS I ESTRATÈGIES.

Concepte de sistema de salut i model sanitari. Sistema de salut espanyol. Marc jurídic. Principis i competències. Sistema de salut valencià. Marc legislatiu i organitzatiu. L'atenció soci-sanitària: concepte, destinataris i tipologia de serveis. Coordinació soci-sanitària.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	45,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	16,00
Estudi i treball autònom	21,50
Preparació de classes	18,00
Preparació d'activitats d'avaluació	3,00
Resolució de casos pràctics	9,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

En funció de les competències, dels resultats d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos mètodes individuals i grupals: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació, etc.

S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de l'alumnat en les classes, que inclourà explicacions del professorat per a clarificar els pressupostos teòrics.

S'usarà el debat si escau i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions, vídeos i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica del mòdul.

L'aula virtual s'utilitzarà com a mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privatiu per a l'assignatura.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura s'efectuarà a partir del contingut de la modalitat docent teòrica (T) i també a partir del desenvolupament d'activitats i treballs plantejats en classe sobre la base d'eixe contingut. En aquest sentit, la qualificació global de l'assignatura serà el resultat de la suma de les puntuacions de les següents parts:

(1) Resolució d'exercicis i activitats en classe (25%)

Es proposarà la resolució d'exercicis i activitats relacionats amb els continguts impartits en classe, els quals hauran de realitzar-se i entregar-se en la mateixa sessió d'aula.

Cada bloc d'exercicis i/o cada activitat es puntuarà entre 0 i 10 punts. Oportunament s'indicarà el coeficient de ponderació de cadascun dels blocs d'exercicis i/o activitats.

La puntuació d'aquesta part representarà fins a 2,5 punts sobre 10 de la nota final. En aquesta puntuació s'inclouen exercicis i activitats realitzades al llarg del curs en els diferents blocs, així com una activitat específica del bloc 5 sobre la contaminació de l'aigua. La puntuació final serà la suma de les qualificacions obtingudes en cadascuna d'aquestes parts, ponderades segons els criteris establerts

La puntuació de la corresponent activitat s'atorgarà si, i sols si, l'estudiant/a es troba presencialment en classe, participant en la resolució dels exercicis i activitats. A tal efecte, es registrarà l'assistència a l'aula bé mitjançant control de llista per part del professorat, a través del mòdul d'activitat d'assistència de l'aula virtual, o bé mitjançant signatura en una llista en paper.

La puntuació d'aquesta part s'atorgarà si s'ha assistit i participat en almenys la meitat de les propostes d'exercicis i activitats de classe. De no ser així, la puntuació d'aquesta part serà zero (0).

La no resolució d'exercicis i activitats en classe no impedeix poder presentar-se a la prova/examen tipus «test» — vegeu (3).

(2) Realització d'un treball de grup relacionat amb el contingut teòric (25%)

Es proposarà un treball de grup relacionat amb els continguts de la unitat 5 del programa docent («Els principals problemes de salut i el seu control»).

Els grups estaran conformats per un mínim de 4 persones i un màxim de 7. A cada grup se li assignarà un problema de salut comunitària d'entre els que conformen la unitat 5.

Amb indicacions que oportunament s'especificaran a l'aula virtual, s'haurà de preparar un document d'autoria pròpia i una presentació audiovisual amb la síntesi del contingut. Aquesta presentació, en la que participaran tots els components del grup, s'haurà d'exposar en classe davant dels membres dels demès grups.

Si un/a estudiant/a s'absentara en totes les exposicions dels demès grups, podrà descomptar-se-li fins a 1 punt de la puntuació del treball obtinguda pel seu grup. Si s'absentara d'una o varies exposicions, se li descomptarà la part proporcional en funció del número d'exposicions que es realitzen (p.e. si hi hagueren 10 exposicions, es descomptaria 0,1 punts per cada absència).

El professorat indicarà els coeficients de ponderació de cada apartat del treball i de l'exposició amb efectes d'obtenir la puntuació d'aquesta part de l'avaluació, puntuació que representarà fins a 2,5 punts sobre 10 de la nota final.

Les preguntes en la prova «test» d'aquesta part s'extrauran del contingut que s'expose en classe per part de l'estudiantat, així com de la teoria impartida pel professorat

La no realització del treball relacionat amb el contingut teòric no impedeix poder presentar-se a la prova/examen tipus «test» -- vegeu (3).

(3) Prova/examen tipus «test» (50 %)

L'avaluació es realitzarà mitjançant una prova escrita individual que equivaldrà al 50% de la qualificació final (fins a 5 punts sobre 10).

S'utilitzarà com a instrument aquell que forma part de les denominades «proves objectives» o qüestionari amb preguntes tancades (tipus «test»).

La prova constarà d'entre 40 i 50 preguntes, amb 3 alternatives de resposta, de les quals només una serà la correcta.

La puntuació que s'obtinga es qualificarà entre 0 i 5 punts, tot tenint en compte la següent fórmula:

$$[\text{Encerts} - \text{errors} / (\text{n}^\circ \text{ d'alternatives per resposta} - 1)] \times (\text{màxim valor del "test"} / \text{n}^\circ \text{ de preguntes})$$

Això equival a restar una resposta correctament contestada per cada dues preguntes incorrectament

contestades. Les respostes en blanc no descompten res.

La prova tipus «test» s'aprova a partir de 2,5 sobre 5. Per a comptabilitzar les demès parts, cal obtenir almenys un 2,5 en la prova «test».

NOTA: Un exemple per al cas de 45 preguntes i 3 alternatives de resposta, amb un valor màxim del «test» de 5. Si s'encertaren 29 preguntes, 5 es deixaren en blanc i se n'erraren 11, el resultat seria el següent:

$$[29 - [11 / (3 - 1)]] * (7 / 45) = 2,61 \text{ (sobre 5)}$$

RESUM PER A LA PUNTUACIÓ DE CADA PART AVALUATIVA PER A TINDRE APROVADA L'ASSIGNATURA

Part a avaluar	%	Punts	Observacions
(1) Resolució d'exercicis i activitats en classe.	25%	fins 2,5	Opcional. Comptabilitza si s'ha superat la prova «test».
(2) Realització d'un treball grupal relacionat amb el contingut teòric.	25%	fins 2,5	Opcional. Comptabilitza si s'ha superat la prova «test».
(3) Prova/examen tipus «test».	50%	fins 5,0	Per a aprovar el «test» cal obtenir almenys un 2,5 sobre 5.
TOTAL	100%	fins 10	Per a aprovar l'assignatura cal aconseguir un total de punts sobre 10, en el total del còmput de les parts avaluatives.

Si se superara la prova tipus «test» amb almenys un 2,5 sobre 5, es traslladarà a l'acta de notes la suma de les puntuacions obtingudes en les diverses parts de l'assignatura.

En el cas de no superar la prova «test», la puntuació obtinguda en el mateix serà la que serà la que es traslladarà (sobre base 10) a l'acta de notes.

SEGONA CONVOCATÒRIA

En la segona convocatòria, l'estudiantat ha de superar la prova/examen tipus «test», que serà semblant a la prova/examen de la primera convocatòria, inclòs els criteris per a superar-la.

Aquell estudiantat que no haguera participat en la resolució d'exercicis i activitats de classe (1), a més a més de la prova «test», haurà de resoldre un o varis exercicis proposats pel professorat en un temps establert. Oportunament s'indica el moment i el temps disponible per a la resolució dels exercicis.

Aquell estudiantat que no haguera realitzat el treball de grup relacionat amb el contingut teòric (2), haurà de presentar un treball proposat pel professorat, el qual haurà d'entregar-se el dia de la prova/examen tipus «test» de segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA

- Allen, K. M., Karen M., & Spitzer, W. J. (2016). Social work practice in healthcare: advanced approaches and emerging trends. SAGE. [BLUV, B. Socials. Planta -1 ; S 364 SOC]
- Colom Masfret, D. (2011). El trabajo social sanitario.: los procedimientos, los protocolos y los procesos. Editorial UOC. [BLUV, disponible en línia]
- Fernández-Crehuet Navajas, Joaquín, et al. Piédrola Gil, G. Medicina preventiva y salud pública. 12a edició. Barcelona: Elsevier-Masson, 2016. [BLUV, disponible en línia]
- Hernández-Aguado, I., Lumbreras Lacarra, B., Parker, L. A., & Álvarez-Dardet, C. (2018). Manual de epidemiología y salud pública: para grados en ciencias de la salud (3a edició). Médica Panamericana. [BLUV, disponible en línia]
- Hidalgo Lavié, A., & Lima Fernández, A. I. (2019). Trabajo social sociosanitario: claves de salud pública, dependencia y trabajo social. Sanz y Torres. [BLUV, B. Socials. Planta -1 ; S 364.444 TRA]

- Hidalgo Lavié, A., Lima Fernández, A. I., & Piedra Cristóbal, J. (2023). Trabajo social y salud pública: Consideraciones sobre el papel del trabajador social en el ámbito socio-sanitario. Sanz y Torres. [BLUV, B. Socials. Planta -1 ; S 364.444 TRA]
- Informe sobre la salud en el mundo. 2010, La financiación de los sistemas de salud: el camino hacia la cobertura universal. (2010). Organización Mundial de Salud. [BLUV, disponible en línea]
- Martín Zurro, A., & Jodar i Solà, G. (2018). Atención familiar y salud comunitaria: conceptos y materiales para docentes y estudiantes (2a edición). Elsevier. [BLUV, disponible en línea]
- Martínez Hernández, J. (2013). Nociones de salud pública (2a ed. rev. i amp.). Díaz de Santos. [BLUV, B. Salut. Planta 0 ; BS INFERMERIA 00506]
- Martínez Navarro, F. (1997). Salud pública. McGraw-Hill. [BLUV, B. Salut. Planta 0 ; BS SALUT PUBLICA 0011]
- Mazarrasa Alvear, L. (2003). Salud pública y enfermería comunitaria (2a ed.). McGraw-Hill Interamericana. [BLUV, B. Socials. Taulell Planta -1 ; S D 039195]
- Sánchez Moreno, A. (2000). Concepto de salud y factores que la condicionan. McGraw-Hill Interamericana. [BLUV, B. Salut. Planta 0 ; BS INFERMERIA 00089]
- Sánchez Moreno, A. (2000). Epidemiología y enfermería. McGraw-Hill Interamericana. [BLUV, B. Salut. Planta 0 ; BS INFERMERIA 00224]
- Sánchez Moreno, A. (2000). Actuación en enfermería comunitaria: los sistemas y programas de salud. McGraw-Hill Interamericana. [BLUV, B. Salut. Planta 0 ; BS INFERMERIA 00013]